

AZ EURÓPAI BÍRÓSÁG ELŐTT AZ ÖNKÉNYURALMI JELKÉPEK ÜGYE

Csillagok, csillagok

Rehabilitálni lehet-e Magyarországon a vörös csillagot, amely ma önkényuralmi jelképnek minősül? A baloldalt évek óta erre készül, és elképzelhető, hogy a közeljövőben az Európai Bíróság is foglalkozik az ügygel.

„Sérti-e az uniós szabályokban rögzített diszkrimináció tilalmát az, ha valaki a belső, nemzeti büntető jogszabályokban rögzített tilalmakba ütköző módon ad hangot politikai véleményének?” – fogalmazta meg a kérdést a közelmúltban Péntek László budapesti bíró a Vajnai Attila munkáspárti alelnökkel szemben önkényuralmi jelkép használata miatt indított per másodfokú tárgyalásán. A bíró felfüggesztette a pert a többször is tüntetően vörös csillagot viselő politikus ügyében, és – előzetes döntéshozatali eljárás indítását kérve – az Európai Bírósághoz fordult.

Vajnai Attila ellen azért indult büntetőeljárás, mert 2003 februárjában a munkásmozgalom nemzetközi jelképeinek legalizálásért demonstrált a budapesti Jászai Mari téren. A ruháján vörös csillagot viselő politikus kérte a jelenlévőktől, hogy jelentsék fel tiltott önkényuralmi jelkép használata miatt. Vajnai próbapert szeretett volna, hogy kiderüljön az önkényuralmi jelképekről szóló törvény alkotmányellenessége (az Alkotmánybíróság már 2000-ben elutasította a törvény alkotmányellenességét kifogásoló beadványokat). A munkáspárti alelnök ügyét tárgyaló Pesti Központi Kerületi Bíróság Vajnait egy év próbára bocsátotta, ám ő fellebbezett az ítélet ellen. A másodfokon eljáró bíró, Péntek László viszont június 24-én felfüggesztette az eljárást, és a luxemburgi székhelyű Európai Bírósághoz fordult elvi állásfoglalásért.

A büntető törvénykönyvbe (Btk.) 1993-ban került be az önkényuralmi jelképek tilalma. A 269/B paragrafus a horogkereszt, az SS-jelvény, a nyi-

Vajnai Attila
a bírósági
tárgyaláson

laskereszt, a sarló-kalapács és az ötágú vörös csillag használatát szankcionálja. Balsai István, az MDF-kormány akkori igazságügy-minisztere lapunknak elmondta: a törvényjavaslat mögött az a meggyőződés állt, hogy a rossz emléket idéző vörös csillagot és a sarló-kalapácsot ki kell vonni a politikai életből. Az országgyűlési képviselők 57 százaléka mondott igent az indítványra, az MSZP-frakció egyhangúlag, az SZDSZ-nek pedig a többsége elutasította az indítványt. A törvény hatálybalépését követően a Munkáspárt számos közleményben jelezte tiltakozását a vörös csillag önkényuralmi jelképpé minősítése miatt.

Magyar bíró most első alkalommal fordult az Európai Bírósághoz. Erre 2004. május 1-jétől van lehetősége az

uniós tag Magyarországnak. A hazai jogászoknak megoszlik a véleményük arról, hogy a konkrét kérdéssel egyáltalán foglalkozik-e a luxemburgi szervezet. Dr. Fresch Ágnes, a Fővárosi Bíróság kollégiumvezetője szerint e testület büntetőügyekben nem hivatott a tagállamok nemzeti jogértelmezésébe beavatkozni. Az Európai Bíróság ugyanis a még nem kellően kidolgozott uniós alkotmány alapján csak azt döntheti el, hogy a tagállami szabályozás alkotmányellenes-e vagy sem. Király Miklós, az ELTE nemzetközi magánjogi tanszékének tanszékvezető egyetemi docense is azt állítja, hogy a kérelem aligha megalapozott. „Az Európai Bíróság ugyanis csak akkor fog érdemben nyilatkozni a magyar bíró kérelmére, ha bizonyított, hogy valóban az Európai Közösség jogát érintő ügyről

Április 19-én a *Herczog Edit*, *Havas Szonja* és *Gurmai Zita* szocialista képviselők nyújtottak be *Szili Katalin* házelnöknek törvénymódosító javaslatot, amelyben a vörös csillag, illetve a sarlókalapács rehabilitálását kérték. A módosítási javaslat indoklásában felhívták a figyelmet, hogy az ominózus jelképek az unió egyetlen tagállamában sincsenek betiltva, így a törvény a jelenlegi formájában sérti a magyar és uniós államok polgárainak politikai jogait. Megjegyezték, hogy míg a vörös csillag a munkásmozgalmak nemzetközi szimbóluma, addig a horogkereszt használatát több uniós tagállam jogrendje is tiltja.

Sokan – köztük *Szűrös Mátyás* szociáldemokrata politikus is – úgy vélekednek, hogy az MSZP által felkarolt kezdeményezés a munkáspárti szavazatok megszerzésére irányulhatott. A három szocialista képviselő közül jelenleg már csak *Herczog Edit* és *Havas Szonja* jegyzi a beadványt, *Gurmai* azóta visszalépett a módosító javaslat mögül. Elmondása szerint európai parlamenti képviselővé választása miatt számára már érdektelen az ügy.

A vörös csillag rehabilitálását követelők nem beszélnek arról, hogy a kommunista diktatúrának szerte a világon

A Terror Háza bejárata:
két korszak,
két jelkép

FOTO: GRIECHISCH TAMÁS

Dunaújváros, 1959

csaknem százmillió áldozata volt, s hogy az eszme nevében manapság is történnek gyilkosságok. *Schmidt Mária*, a Terror Háza Múzeum főigazgatója sajnálatosnak tartja, hogy néhány szocialista képviselő rehabilitálni akarja a kommunizmust és a vörös csillagot, mely azokat a tankokat díszítette, amelyek leverték a magyar szabadságharcot. A kommunista és a náci terrorrendszert bemutató múzeumot létrehozó főigazgató szerint a kormánynak és a parlamentnek tekintettel kellene lennie a kommunizmust megszenvedett magyar állampolgárok érzékenységére. A vörös csillagnak mint jelképnek a hozzá kapcsolódó borzalmaktól való megtisztítása jelenleg éppúgy elképzelhetetlen, mint a horogkereszté – állítja Schmidt Mária. Legfeljebb ötven-száz év múlva tudja elképzelni, hogy újból legálissá váljon. Amikor a vörös csillag senkit sem fog arra emlékeztetni, hogy e jelképpel ékesített sapkát viselő katonák vitték el az apját, vagy neki okoztak szenvedést és megáláztatást.

► Szekeres Alán